

Column voor onderwijsdag van het kenniscentrum gemengde scholen

18 juni 2010

Margo Trappenburg

Dames en heren,

Op de website van het kenniscentrum gemengde scholen staat prominent het verhaal van Shirley Brandeis, die overweegt haar dochter op de zwarte buurtschool te doen, maar niet wil dat haar dochter het enige witte kindje in de hele kleuterklas wordt. Shirley Brandeis heeft posters en flyers laten drukken, houdt een weblog bij, geeft een nieuwsbrief uit, heeft een ouderavond georganiseerd, onderhoudt wekelijks contact met de schooldirecteur, hangt briefjes op in de supermarkt en spreekt regelmatig andere ouders aan bij de speeltuin en het kinderdagverblijf. Dochter Jona is pas twee maar haar moeder heeft nu al een kleine dagtaak aan deze onderneming. Op haar weblog schrijft Shirley dat de zwarte school op loopafstand van haar huis ligt, terwijl alle witte scholen een half uur fietstijd heen en terug zouden betekenen. Als lezer van de weblog vraag je je onwillekeurig af of die kleine reistijd wel opweegt tegen alle inspanningen die moeder Shirley zich nu moet getroosten.

Shirley Brandeis heeft het op haar weblog nog niet over de problemen die zij zal tegenkomen naarmate haar dochter groter wordt in Bos en Lommer, op de zwarte school aan de overkant van de straat. Haar dochter is nog een kleuter en Brandeis heeft dus nog niet echt gekeken naar de gemiddelde cito score op school en naar het percentage leerlingen dat uitstroomt naar een VWO brugklas. Ze heeft zich nog niet verdiept in de nieuwste onderzoeksgegevens van Jaap Dronkers.

Ze heeft nog niet ervaren hoe lastig het is om een speelafpraakjes-cultuur op te zetten met allochtone ouders die daar niet aan gewend zijn.

Ze weet nog niet hoe haar dochter het zal vinden om een van de weinige kinderen in de klas te zijn die een verjaarspartijtje viert.

Ze weet nog niet hoe ze zal reageren als haar dochter Nederlands gaat praten met een zwaar Marokkaans of Surinaams accent.

Ze weet nog niet hoe ingewikkeld het wordt op de basisschool als je over een disfunctionerende leerkracht niet kunt praten met de ouders van de klasgenootjes van je kind.

De kans is groot dat ze met al deze kwesties geconfronteerd gaat worden en het is de vraag of ze dan zo enthousiast en bevlogen zal blijven. En zelfs als dat lukt, is deze vorm van menging – autochtone ouders die een zwarte school proberen te witten – een heel beperkte bijdrage aan de oplossing van de heel grote problematiek van de segregatie in Nederland.

Hoe moet het dan wel? Het kan bijvoorbeeld zoals het gaat op de school van mijn zoon.

Mijn zoon zit in groep 8 van een heel gewone openbare basisschool in een heel gewone wijk in een middelgrote provinciestad. Van de 31 kinderen in zijn klas zijn er vier niet-westers allochtoon, ongeveer vergelijkbaar met het percentage niet-westers allochtonen in Nederlandse bevolking. Die vier kinderen komen uit onze plaatselijke schotelcity. Hun ouders hebben, toen zij klein waren, besloten om de kinderen een flink eind van huis te sturen. Gelukkig is er in onze stad geen postcodebeleid en gelukkig heeft de school van mijn zoon geen ingewikkelde intake procedures die je moet doorlopen als je kind anderhalf is.

Door deze vier klasgenootjes weet mijn zoon meer over de multiculturele samenleving dan zijn leeftijdgenootjes in de chique buurgemeente waar hij tegen moet voetballen. Mijn zoon kent alle voedselvoorschriften uit de Koran. Mijn zoon is wel voorzichtig maar niet extreem bang als hij gaat voetballen in schotelcity. Bij mijn zoon in de klas zijn ouders niet alleen rechter of medisch specialist, maar ook schoonmaakster en taxichauffeur.

Mijn zoon krijgt de multiculturele opvoeding waar Shirley Brandeis van droomt, maar tegen een veel minder hoge prijs, want anders dan op de zwarte school van Brandeis is het bij ons allemaal in de juiste verhouding.

Als mijn zoon thuiskomt met een Marokkaans Nederlands accent (en ik kan u verzekeren: daar is hij heel goed in) leg ik hem uit dat dit niet de bedoeling is. De vader van Malik* heeft Malik op onze school gedaan opdat Malik accentloos Nederlands zou leren spreken en van dat opvoedingsproject komt niets terecht als mijn zoon Malik napraat in plaats van andersom.

Als mijn zoon per ongeluk lacht terwijl zijn klasgenootje in een Islamitisch gebed verzonken is, vertelt zij hem dat hij later in de hel komt. Maar dan zijn er in zijn klas nog 25 andere kinderen die niet in Allah geloven en die denken dat het zo'n vaart niet loopt, dus mijn kind hoeft daar niet van wakker te liggen.

Vriendje Malik komt al jarenlang bij mijn zoon op zijn verjaardagsfeestje. Omgekeerd is mijn zoon nog nooit bij Malik thuis geweest, maar dat geeft niet want hij wordt wel uitgenodigd door de autochtone vriendjes die op zijn partijtje komen.

Het is op onze overwegend witte, middenklasse school heel duidelijk wie er moeten integreren. Moslim kinderen mogen op geen enkele manier worden gepest of gediscrimineerd, maar omgekeerd is er ook geen twijfel over de juiste normen rond homoseksualiteit of gelijkheid van man en vrouw. Ik hoef niet bang te zijn dat mijn zoon over dat soort onderwerpen religieus getinte vooroordelen overneemt.

Zwarte kinderen horen op witte scholen thuis en niet andersom zou mijn stelling zijn. Voor allochtone ouders betekent dit soms een grotere reistijd naar school. Het kan daarom prettig zijn als allochtone ouders samen een school kiezen. Vaak wonen Turkse en Marokkaanse landgenoten dicht bij familieleden en in zulke gevallen kan men het halen en brengen gezamenlijk organiseren. Als de kinderen groot zijn kunnen ze met een neefje of nichtje naar huis fietsen.

Omgekeerd mengen betekent voor allochtone ouders dat ze minder gemakkelijk een praatje kunnen maken op het schoolplein, maar daar staat tegenover dat een schoolplein vol witte collega ouders een laagdrempelige plaats is om in te burgeren in Nederland. Als je wilt kun je je opgeven voor een van de talloze klussen die een gemiddelde witte basisschool voor ouders in petto heeft, en door al die klussen kom je relatief eenvoudig in contact met de ouders van de klasgenootjes van je kind.

Omgekeerd mengen betekent voor allochtone ouders dat hun kinderen in grotere klassen zullen zitten, met minder persoonlijke aandacht, maar daar staat tegenover dat ze kunnen profiteren van het Nederlandse accent, de grotere woordenschat en de middenklasse normen van hun autochtone klasgenootjes.

Omgekeerd mengen zou de gewoonste zaak van de wereld moeten zijn. De vraag is dus waarom het zo weinig gebeurt, maar ook: waarom dit relatief weinig bepleit wordt. Ik denk dat dit komt omdat witte, middenklasse burgers (ouders, schoolbesturen, politici) dit niet zelf kunnen doen. Het idee dat er een probleem bestaat dat 'wij' niet kunnen oplossen, omdat 'zij' dit moeten doen is heel lastig te verteren. Autochtone, middenklasse burgers hebben de oplossing van een probleem liever zelf in de hand. Integreren is echter iets dat nieuwe medelanders moeten willen. Wij kunnen er alleen maar een beetje bij helpen. Door de drempels voor witte scholen zo laag mogelijk te maken. Door uit te leggen dat kinderen op bijna alle basisscholen

welkom zijn, ongeacht huidskleur, ongeacht geloof, ongeacht sociaaleconomische klasse. Door voorlichting te geven bij consultatiebureaus en peuterspeelzalen. Door open dagen te houden. Een enkele keer misschien door vervoer aan te bieden, als de witte basisschool erg ver weg ligt en een schoolbusje de reis zou kunnen vergemakkelijken. Door verhalen als dat van de klas van mijn zoon op het web te zetten. Niet op de site van het kenniscentrum gemengde scholen, maar op maroc.nl of op sites die veel bezocht worden door Turkse Nederlanders.

Maar afgezien daarvan ligt de sleutel bij hun en daar zullen wij mee moeten leren leven.

* Malik heet eigenlijk anders.